

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра фітопатології ім. акад. В.Ф. Пересипкіна

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
21 травня 2025р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХВОРОБИ КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма Захист і карантин рослин
Факультет Захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: Піковський М.Й., професор, доктор сільськогосподарських наук

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Хвороби квітково-декоративних рослин

Дисципліна вивчається на завершальному курсі підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти із спеціальності 202 Захист і карантин рослин. Її програмою передбачається вивчення симптомів хвороб квітникових і декоративних культур; морфологічних, біологічних та екологічних властивостей збудників; розуміння причин і закономірностей, що сприяють виникненню та поширенню хвороб; планування заходів захисту квітково-декоративних рослин від хвороб.

Завдання дисципліни “Хвороби квітково-декоративних рослин” – набуття практичних навиків діагностики основних хвороб квітникових і декоративних рослин, ідентифікації збудників захворювань; встановлення впливу екологічних факторів та технологій рослин на розвиток хвороб; уміння встановлювати доцільність використання хімічних і біологічних засобів захисту квітникових і декоративних рослин від хвороб.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: видовий склад збудників хвороб квітникових і декоративних рослин; візуальні симптоми проявлення захворювань; біоекологічні особливості патогенів; вплив умов навколишнього середовища на процеси розвитку хвороб; методи та способи захисту квіткових і декоративних рослин від хвороб різної етіології; вміти: самостійно визначати основні хвороби квітникових і декоративних рослин та ідентифікувати збудників захворювань; встановлювати вплив екологічних факторів та технологій вирощування на розвиток хвороб; проводити заходи що обмежують розвиток хвороб рослин, визначати доцільність використання хімічних і біологічних засобів захисту рослин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин	
Освітня програма	Захист і карантин рослин	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	–	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	5
Семестр	8	9
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	год.
Самостійна робота	75 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3,4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни “Квітково-декоративних рослин ” полягає у формуванні в студентів професійних знань та умінь щодо симптомів і діагностики хвороб квітникових й декоративних культур; морфологічних, біологічних та екологічних властивостей збудників; вивчення причин та закономірностей, що сприяють

виникненню і поширенню хвороб; планування заходів захисту квітниково-декоративних рослин від захворювань різної етіології.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин і застосовані теоретичні знання та методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.

СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

Програмні результати навчання (ПР):

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	л	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Хвороби квіткових культур відкритого і захищеного ґрунту													
Тема 1. Хвороби троянд і система заходів захисту культури	1-2	11	2	2			7		2				
Тема 2. Хвороби хризантеми та система заходів захисту культури	3	11	1	2			8						
Тема 3. Хвороби тюльпана та гладіолусів. Системи заходів захисту культур	4-5	11	2	4			7						
Тема 4. Хвороби ірисів і флоксів. Системи заходів захисту культур	6	12	2	3			7						
Тема 5. Хвороби петунії,	7-8	13	1	4			8						

цинії, фіалок і пальм. Системи заходів захисту культур													
Разом за модулем 2	59	7	15			37							
Модуль 2. Хвороби багаторічників, однорічних квітникових і деревних декоративних рослин													
Тема 1. Хвороби жоржини та система заходів захисту культури	9	14	2	3			9						
Тема 2. Хвороби гвоздики та айстри. Системи заходів захисту культур	10-11	14	2	3			9						
Тема 3. Хвороби півоній і мальв. Системи заходів захисту культур	12	15	2	4			9						
Тема 4. Хвороби деревних декоративних рослин. Системи заходів захисту культур	13	18	2	5			11						
Разом за модулем 2	61	8	15			38							
Усього годин	120	15	30			75							

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хвороби троянд і система заходів захисту культури	2
2.	Хвороби хризантеми та система заходів захисту культури	1
3.	Хвороби тюльпана та гладіолусів. Системи заходів захисту культур	2
4.	Хвороби ірисів і флоксів. Системи заходів захисту культур	2
5.	Хвороби петунії, цинії, фіалок і пальм. Системи заходів захисту культур	1
6.	Хвороби жоржини та система заходів захисту культури	2
7.	Хвороби гвоздики та айстри. Системи заходів захисту культур	2
8.	Хвороби півоній і мальв. Системи заходів захисту культур	2
9.	Хвороби деревних декоративних рослин. Системи заходів захисту культур	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хвороби троянд	2
2.	Хвороби хризантем	2
3.	Хвороби тюльпанів	2
4.	Хвороби ірисів і флоксів	2
5.	Хвороби гладіолуса	2
6.	Хвороби гіацинта	2
7.	Хвороби нарцисів	2
8.	Хвороби жоржини	2
9.	Хвороби гвоздики	2
10.	Хвороби айстри садової та мальви	2
11.	Хвороби півоній	2

12.	Хвороби петунії	2
13.	Хвороби бузку та барбарисів	2
14.	Хвороби ялини, дуба, катальпи та клена; Хвороби туї та ялівцю	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система заходів захисту гладіолусів від хвороб.	5
2.	Система заходів захисту петунії від хвороб.	7
3.	Система заходів захисту цинії від хвороб.	5
4.	Система заходів захисту фіалок від хвороб.	5
5.	Система заходів захисту пальм від хвороб.	7
6.	Хвороби нарциса. Система заходів захисту.	5
7.	Хвороби гіацинта. Система заходів захисту.	5
8.	Хвороби лілій. Система заходів захисту.	5
9.	Хвороби сальвії. Система заходів захисту.	7
10.	Хвороби чорнобривців. Система заходів захисту.	5
11.	Хвороби гербери. Система заходів захисту.	5
12.	Хвороби гортензії. Система заходів захисту.	5
13.	Системи заходів захисту деревних декоративних рослин від хвороб.	9

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних і самостійних робіт;
- пірінгове оцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Хвороби квіткових культур відкритого і захищеного ґрунту		
Практична робота 1.	ПРН 6. У тому числі володіти методами спостереження, опису симптомів, ідентифікації збудників хвороби троянд, хризантем, тюльпанів, ірисів, фоксів, гладіолуса, гіацинта та нарцисів. Знати діагностичні ознаки хвороб,	10
Практична робота 2.		10
Практична робота 3.		7
Практична робота 4.		7
Практична робота 5.		7
Практична робота 6.		9

Практична робота 7.	морфологію та біологію патогенів.	10
Самостійна робота 1.		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Хвороби багаторічників, однорічних квітникових і деревних декоративних рослин		
Практична робота 8.	<i>ПРН 7.</i> У тому числі володіти методами спостереження, опису симптомів, ідентифікації збудників хвороб жоржини, гвоздики, айстри садової та мальви, півоній, петунії, бузку та барбарисів, ялини, дуба, катальпи та клена, туї та ялівцю. Знати діагностичні ознаки хвороб, морфологію та біологію патогенів.	7
Практична робота 9.		9
Практична робота 10.		9
Практична робота 11.		6
Практична робота 12.		9
Практична робота 13.		10
Практична робота 14.		10
Самостійна робота 1.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)	—	—

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, самостійні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі, попередньо узгодженим із лектором курсу та за письмовим погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс з дисципліни Хвороби квітково-декоративних рослин / М.Й. Піковський:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1081>

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді):

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1081>

- підручники, навчальні посібники, практикуми:

1. Піковський М. Й., Кирик М. М., Шевчук В. К. та ін. Хвороби квітково-декоративних рослин: підручник. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2022. 379 с.
2. Пінчук Н. В., Коваленко Т. М., Вергелес П. М. Садово-паркова фітопатологія: навч. посіб. / За ред. Н. В. Пінчук. Вінниця: ВНАУ, 2020. 380 с.
 - методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:
- Піковський М. Й. Робочий зошит до проведення лабораторних робіт із дисципліни Хвороби квітково-декоративних рослин для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 202 Захист і карантин рослин. Київ: ТОВ "ЦП "Компринт", 2022. 107 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Кирик М. М., Шевчук В. К., Вільчинська Л. А., Піковський М. Й. Хвороби рідкісних і зникаючих видів рослин, занесених до Червоної книги України: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2023. 104 с.
2. Колесніченко О. В., Страшок О. Ю., Грисюк С. М., Піковський М. Й. та ін. Фітодизайнологічні аспекти екотрансформації насаджень мегаполісів: монографія. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 380 с.
3. Марченко А. Б. Мікози квітниково-декоративних рослин в умовах урбоекосистем: діагностика, етіологія, консортивні зв'язки, сортова стійкість, біозахист : монографія. Біла Церква: Корзун Д.Ю., 2020. 451 с.
4. Мирошніченко Д.М., Піковський М.Й. Особливості розвитку борошнистої роси троянд. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 141. Частина 2. С. 3-10.
5. Мирошніченко Д.М., Піковський М.Й. Стійкість сортів троянд проти чорної плямистості. *Фітосанітарна безпека*. 2023. Вип. 69. С. 107-117.
6. Піковський М. Й., Кирик М. М. Біоекологічні особливості фітопатогенних грибів *Sclerotinia sclerotiorum* (Lib.) de Bary і *Botryotinia fuckeliana* (de Bary) Whetzel: монографія. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2021. 278 с.
7. Європейська та Середземноморська організація із захисту рослин. European and Mediterranean Plant Protection Organization : веб-сайт. URL: <https://www.eppo.int/>
8. Журнал Карантин і захист рослин : веб-сайт. URL: http://archive.nbu.gov.ua/Portal/chem_biol/Kizr/
9. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні : веб-сайт. URL: <https://mepr.gov.ua/upravlinnya-vidhodamy/derzhavnyj-reyestr-pestytsydiv-i-agrohimikativ-dozvolenyh-do-vykorystannya-v-ukrayini/>
10. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України : веб-сайт. URL: <https://nubip.edu.ua/structure/library>
11. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук : веб-сайт. URL: <https://dnsgb.com.ua>
12. Сингента. Захист декоративних культур : веб-сайт. URL: <https://www.syngenta.ua/dekorativni-kulturi>